

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни: «Актуальні питання адміністративного права та процесу»
на тему: «Використання штучного інтелекту в публічному управлінні:
адміністративно-правові ризики та перспективи.»

Студентка групи ПРм-11

Кирик Мар'яна Володимирівна

Керівник: д.ю.н., доц. Гречанюк Р.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

\

Тернопіль - 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	6
1.1. Поняття та сутність штучного інтелекту як об’єкта адміністративно-правового регулювання.....	6
1.2. Особливості застосування технологій штучного інтелекту в системі публічного управління.....	9
Висновки до розділу 1.....	11
РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	12
2.1. Нормативно-правові засади впровадження штучного інтелекту в публічному управлінні.....	12
2.2. Адміністративно-правові ризики використання штучного інтелекту в діяльності органів публічного адміністрування.....	16
Висновки до розділу 2.....	17
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	19
3.1. Зарубіжний досвід правового регулювання використання штучного інтелекту в публічному секторі та можливості його імплементації в Україні.....	19
Висновки до розділу 3.....	24
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку публічного управління в Україні характеризується стрімкою цифровізацією державних процесів, яка відбувається в умовах післявоєнного відновлення держави, євроінтеграційних прагнень та глобальних викликів цифрової трансформації. Штучний інтелект уже не є лише технологічним нововведенням приватного сектору, а активно проникає в діяльність органів публічної влади, автоматизуючи адміністративні послуги, аналітичні функції, прогнозування, прийняття управлінських рішень та контроль за використанням бюджетних коштів. Водночас широке застосування технологій штучного інтелекту породжує нові адміністративно-правові ризики, пов'язані з алгоритмічною упередженістю, відсутністю прозорості автоматизованих рішень, проблемами визначення юридичної відповідальності, порушенням прав людини на приватність, недискримінацію та належне адміністративне провадження.

У контексті відсутності комплексного законодавчого регулювання цих питань в Україні особливо актуальним стає наукове осмислення теоретичних засад, нормативних механізмів, ризиків та перспектив адміністративно-правового регулювання використання штучного інтелекту в публічному управлінні. Дослідження цієї проблематики набуває не лише теоретичного, але й практичного значення, оскільки дозволяє сформулювати рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства, гармонізації національних норм з європейськими стандартами (зокрема з Artificial Intelligence Act) та забезпечення балансу між інноваційним розвитком публічного управління і захистом конституційних прав громадян.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі використання технологій штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади та публічного управління в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові норми, принципи, механізми регулювання, ризики та перспективи вдосконалення правового забезпечення використання штучного інтелекту в публічному управлінні.

Метою роботи є комплексне дослідження адміністративно-правових аспектів використання штучного інтелекту в публічному управлінні, виявлення ризиків такого використання та обґрунтування перспектив і напрямів вдосконалення відповідного адміністративно-правового регулювання в Україні.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішено **такі завдання**:

- розкрити поняття та сутність штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання, а також визначити особливості застосування його технологій у системі публічного управління;
- проаналізувати нормативно-правові засади впровадження штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади та виявити існуючі прогалини в адміністративно-правовому регулюванні;
- дослідити основні адміністративно-правові ризики використання штучного інтелекту в публічному адмініструванні та їх вплив на права і свободи людини;
- вивчити зарубіжний досвід правового регулювання використання штучного інтелекту в публічному секторі та обґрунтувати можливості його імплементації в українське законодавство;
- сформулювати пропозиції щодо перспектив і напрямів вдосконалення адміністративно-правового регулювання штучного інтелекту в публічному управлінні України.

Наукову базу дослідження становлять праці вітчизняних та зарубіжних учених, присвячені проблемам правового регулювання штучного інтелекту. Серед них слід виділити роботи Бедратого Ю. В., Губанової Т. О., Дудка А. Г., Заярного О. А., Ільчишина Н. В., Костенка І. В., Кузава В. І., Литвин Н. А., Максименцевої Н. О., Максименцева М. Г., Нашинець-Наумової А. Ю., Охотнікової О. О., Серебра М. В., Соколіка В. Д. та інших. Важливе значення для дослідження мають також концептуальні документи Кабінету Міністрів України, рекомендації Національного агентства України з питань державної служби, а також європейське законодавство, зокрема Artificial Intelligence Act.

Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання. Зокрема, метод системного аналізу застосовано для

комплексного вивчення штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання; порівняльно-правовий метод для дослідження зарубіжного досвіду ЄС та США; формально-юридичний метод для аналізу чинних нормативно-правових актів; діалектичний метод для виявлення ризиків і перспектив розвитку регулювання; метод моделювання для обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення законодавства. Використання сукупності цих методів забезпечило об'єктивність, всебічність та наукову обґрунтованість отриманих результатів.

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням і складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел, в якому міститься 28 найменувань. У першому розділі розглядаються теоретико-правові засади використання штучного інтелекту в публічному управлінні. Другий розділ присвячено адміністративно-правовому регулюванню використання штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади та аналізу відповідних ризиків. Третій розділ містить дослідження зарубіжного досвіду та обґрунтування перспектив і напрямів вдосконалення адміністративно-правового регулювання штучного інтелекту в публічному управлінні України. У висновках сформульовано основні підсумки дослідження та пропозиції. Загальний обсяг роботи становить 31 сторінку.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Сучасний етап розвитку публічного управління в Україні характеризується стрімкою цифровізацією державних процесів, у межах якої штучний інтелект перетворюється з допоміжного технологічного засобу на повноцінний об'єкт адміністративно-правового регулювання. Теоретико-правові засади використання штучного інтелекту в публічному управлінні вимагають ґрунтовного наукового осмислення, оскільки вони закладають фундамент для розуміння правової природи цих технологій, їхнього місця в системі адміністративного права та особливостей практичного застосування в діяльності органів публічної влади. Саме теоретичний аналіз дозволяє уникнути фрагментарності правового регулювання, забезпечити баланс між інноваційним потенціалом технологій та захистом публічних інтересів, прав і свобод людини та громадянина. У цьому контексті особливого значення набуває комплексне дослідження поняття та сутності штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання, а також специфіки застосування відповідних технологій у системі публічного управління, що й визначає структуру та зміст першого розділу курсової роботи.

1.1. Поняття та сутність штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання

Поняття штучного інтелекту в адміністративно-правовій доктрині не має єдиного універсального визначення, що зумовлює необхідність звернення як до нормативних, так і до наукових джерел. Згідно з Концепцією розвитку штучного інтелекту в Україні, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 р. № 1556-р, «штучний інтелект - організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно

створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань» [15]. Це визначення підкреслює динамічний, самонавчальний характер системи, що виводить штучний інтелект за рамки традиційних програмних продуктів і вимагає створення спеціального адміністративно-правового режиму регулювання [18-20].

Сутність штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання виявляється через сукупність кількох взаємопов'язаних аспектів. Насамперед штучний інтелект слід розглядати як сучасну технологічну систему, що формує нові суспільні відносини у сфері публічного адміністрування. Його використання охоплює автоматизацію управлінських процесів, розвиток електронного урядування, а також удосконалення механізмів надання адміністративних послуг населенню.

Водночас застосування технологій штучного інтелекту супроводжується виникненням певних ризиків, пов'язаних із можливим порушенням прав і свобод людини. Йдеться, зокрема, про загрози для права на приватність, забезпечення принципу недискримінації та гарантування належного адміністративного провадження. Саме тому функціонування таких технологій потребує належного державного контролю та ефективного нагляду з боку компетентних органів. Це обумовлює необхідність формування спеціальних адміністративно-правових режимів, спрямованих на регламентацію використання штучного інтелекту.

Штучний інтелект як об'єкт адміністративно-правового регулювання характеризується комплексністю, міждисциплінарністю та динамічністю [12, с. 139].

Наукова доктрина пропонує різні підходи до розуміння сутності штучного інтелекту. Зокрема, Ю. В. Бедратий наголошує на необхідності «доктринального переосмислення категорій «електронна адміністративна процедура» та «штучний інтелект в публічному управлінні»» [1, с. 11], що свідчить про недостатність традиційних адміністративно-правових конструкцій для повноцінного регулювання нових технологічних відносин. Інші автори підкреслюють, що штучний інтелект у публічному управлінні створює

передумови для оптимізації управлінських рішень, підвищення їх обґрунтованості та оперативності, водночас вимагаючи балансу між інноваційністю та гарантіями прав і свобод людини [12, с. 138].

Адміністративно-правове регулювання штучного інтелекту ґрунтується на принципах, визначених у Концепції 2020 року: «сприяння інклюзивному зростанню, сталому розвитку та добробуту; розроблення та використання систем штучного інтелекту лише за умови дотримання верховенства права, основоположних прав і свобод людини і громадянина, демократичних цінностей, а також забезпечення відповідних гарантій під час використання таких технологій; відповідність діяльності та алгоритму рішень систем штучного інтелекту вимогам законодавства про захист персональних даних, а також додержання конституційного права кожного на невтручання в особисте і сімейне життя у зв'язку з обробкою персональних даних; забезпечення прозорості та відповідального розкриття інформації про системи штучного інтелекту; надійне та безпечне функціонування систем штучного інтелекту протягом усього їх життєвого циклу та здійснення на постійній основі їх оцінки та управління потенційними ризиками; покладення на організації та осіб, які розробляють, впроваджують або використовують системи штучного інтелекту, відповідальності за їх належне функціонування відповідно до зазначених принципів» [15].

Принципи правового регулювання, сформульовані в науковій літературі, доповнюють нормативні положення. Так, Ю. В. Бедратий виділяє принцип відкритості та прозорості алгоритмів, сутність якого полягає в тому, що «громадянин має право знати, яким чином формуються та ухвалюються рішення, що впливають на його права та свободи» [1, с. 14].

Крім того, важливими є принцип підзвітності та контролю, який забезпечує «юридичну визначеність і персональну відповідальність посадових осіб навіть у тих випадках, коли рішення ухвалюються автоматизовано» [1, с. 14], а також фундаментальні принципи цифрового адміністративного процесу: «технологічна нейтральність, кібернетична безпека, інклюзивність, прозорість алгоритмічних моделей і підконтрольність» [1, с. 15].

Таким чином, поняття та сутність штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання формуються на перетині технологічної реальності та публічно-правових відносин, що вимагає від держави не лише реагування на існуючі відносини, а й превентивного формування адаптивних правових механізмів.

1.2. Особливості застосування технологій штучного інтелекту в системі публічного управління

Застосування технологій штучного інтелекту в системі публічного управління має низку специфічних особливостей, які впливають як із технологічної природи штучного інтелекту, так і з адміністративно-правової специфіки діяльності органів публічної влади. На відміну від приватного сектору, де штучний інтелект використовується переважно для оптимізації бізнес-процесів, у публічному управлінні він безпосередньо впливає на реалізацію державних функцій, забезпечення конституційних прав громадян та здійснення владних повноважень. Це зумовлює підвищені вимоги до прозорості, підзвітності та відповідальності, оскільки рішення, прийняті за участі штучного інтелекту, мають публічно-правовий характер і можуть суттєво впливати на права та інтереси невизначеного кола осіб.

Однією з ключових особливостей є автоматизація адміністративних процедур та управлінських рішень. У контексті післявоєнного відновлення України «використання ШІ відкриває широкі можливості для оптимізації адміністративних процедур, підвищення якості державних послуг, прогнозування соціально-економічних процесів та мінімізації корупційних ризиків» [12, с. 138].

Зокрема, аналітична функція штучного інтелекту дозволяє обробляти великі масиви даних для комплексної оцінки масштабів руйнувань, визначення пріоритетів відновлення та прогнозування наслідків управлінських рішень. Крім того, «алгоритмічні моделі здатні оптимізувати розподіл ресурсів, прогнозувати строки виконання робіт, а також виявляти потенційні ризики, пов'язані з

реалізацією відповідних проєктів» [12, с. 141], а «впровадження автоматизованих систем моніторингу використання бюджетних коштів, а також аналізу публічних закупівель дозволяє знизити рівень корупційних ризиків та підвищити довіру громадян до державних інституцій» [12, с. 141].

Іншою важливою особливістю є інтеграція штучного інтелекту в процеси прийняття управлінських рішень з урахуванням принципів прозорості та підзвітності. Як зазначає А. Г. Дудко, «однією з головних проблем впровадження штучного інтелекту в державному управлінні є питання відповідальності за ухвалені ним рішення» [5, с. 16], оскільки «в традиційній управлінській системі відповідальність покладається на конкретних посадових осіб або державні органи» [5].

Однак, «коли рішення ухвалюється автоматизованими алгоритмами, визначення відповідального суб'єкта ускладнюється» [5, с. 16]. Це зумовлює необхідність розробки механізмів розмежування відповідальності між розробниками, постачальниками та користувачами технологій, а також запровадження процедур обов'язкового аудиту та сертифікації систем штучного інтелекту перед їх впровадженням у публічне управління [12, с. 142].

Окремої уваги заслуговує ризик-орієнтований характер застосування штучного інтелекту. Науковці підкреслюють, що «штучний інтелект може мати певні упередження, що призводить до дискримінації певних категорій громадян» [5, с. 16], а відсутність механізмів перегляду алгоритмічних рішень може призвести до порушення прав людини [5, с. 16].

У цьому контексті особливого значення набуває забезпечення прозорості алгоритмів, що є передумовою ефективного судового контролю та реалізації принципу верховенства права в цифровому середовищі [1, с. 14]. Таким чином, особливості застосування технологій штучного інтелекту в системі публічного управління визначаються необхідністю поєднання інноваційного потенціалу з жорсткими вимогами адміністративно-правового регулювання, що забезпечує баланс між ефективністю державного управління та захистом прав і свобод людини [10; 15; 19].

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи викладене в першому розділі, можна констатувати, що теоретичні засади використання штучного інтелекту в публічному управлінні формуються на основі комплексного розуміння його поняття, сутності та особливостей застосування. Штучний інтелект визначається як динамічна технологічна система, що є об'єктом адміністративно-правового регулювання, характеризується комплексністю та вимагає дотримання принципів верховенства права, прозорості, підзвітності та захисту прав людини. Особливості його застосування в системі публічного управління полягають у автоматизації адміністративних процедур, оптимізації управлінських рішень та необхідності забезпечення балансу між інноваціями та ризиками. Викладені теоретичні положення створюють необхідну основу для подальшого аналізу нормативно-правових засад та адміністративно-правових ризиків використання штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади у наступних розділах курсової роботи.

РОЗДІЛ 2.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Теоретико-правові засади, викладені в попередньому розділі, створюють необхідне підґрунтя для аналізу адміністративно-правового регулювання використання штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади. Перехід від загального поняття та сутності штучного інтелекту до конкретних механізмів його правового забезпечення дозволяє виявити як наявні нормативні інструменти, так і прогалини, що потребують негайного заповнення. У цьому розділі розглядаються нормативно-правові засади впровадження штучного інтелекту в публічному управлінні, а також адміністративно-правові ризики, пов'язані з його практичним застосуванням. Такий аналіз є ключовим для розуміння того, наскільки сучасне українське законодавство здатне забезпечити баланс між інноваційним розвитком публічного управління та захистом прав і свобод людини в умовах цифровізації державних процесів.

2.1. Нормативно-правові засади впровадження штучного інтелекту в публічному управлінні

Нормативно-правові засади впровадження штучного інтелекту в публічному управлінні в Україні на сьогодні не утворюють єдиної кодифікованої системи, а формуються переважно на рівні концептуальних документів Кабінету Міністрів України. Центральне місце серед них посідає Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 р. № 1556-р [15]. Саме цей документ закладає фундаментальні принципи розвитку та використання технологій штучного інтелекту, які мають безпосереднє значення для діяльності органів публічної влади.

Концепція чітко проголошує пріоритет інклюзивного та сталого розвитку, зазначаючи «сприяння інклюзивному зростанню, сталому розвитку та

добробуту» [17]. Цей принцип означає, що впровадження штучного інтелекту в публічному управлінні не може бути самоціллю, а має слугувати підвищенню якості життя громадян, зменшенню соціальної нерівності та забезпеченню доступності державних послуг для всіх верств населення [21-23]. Далі Концепція встановлює жорсткі межі використання технологій: «розроблення та використання систем штучного інтелекту лише за умови дотримання верховенства права, основоположних прав і свобод людини і громадянина, демократичних цінностей, а також забезпечення відповідних гарантій під час використання таких технологій» [17]. Ця норма підкреслює, що штучний інтелект у руках держави не може стати інструментом обмеження прав, а навпаки — повинен посилювати гарантії законності та демократії в адміністративних процедурах.

Особливого значення для адміністративного права має блок принципів, пов'язаних із захистом персональних даних. Концепція вимагає «відповідність діяльності та алгоритму рішень систем штучного інтелекту вимогам законодавства про захист персональних даних, а також додержання конституційного права кожного на невтручання в особисте і сімейне життя у зв'язку з обробкою персональних даних» [17]. Ця вимога безпосередньо впливає на електронне адміністрування, оскільки більшість автоматизованих рішень ґрунтується саме на обробці великих обсягів персональних даних. Також варто зазначити, що науковці, зокрема О. А. Заярний, зазначають, що «законодавче забезпечення ІІІ в Україні є фундаментальною умовою цифрової трансформації держави та її інтеграції до європейського правового простору. Наявність ефективного механізму правового регулювання у цій сфері буде сприяти зниженню кількості порушень прав людини, обумовлених застосуванням ІІІ та створить передбачуване середовище для розробників і користувачів ІІІ-систем. [6, с. 44].

Наступний принцип стосується прозорості: «забезпечення прозорості та відповідального розкриття інформації про системи штучного інтелекту» [15]. Ю. В. Бедратий справедливо підкреслює, що громадянин має право знати, яким чином формуються рішення, що впливають на його права та свободи, і саме цей

принцип вимагає від органів влади відмовитися від «чорних ящиків» алгоритмів [1, с. 14]. Надійність і безпека систем також є обов'язковою умовою: «надійне та безпечне функціонування систем штучного інтелекту протягом усього їх життєвого циклу та здійснення на постійній основі їх оцінки та управління потенційними ризиками» [12]. Нарешті, Концепція закріплює принцип відповідальності: «покладення на організації та осіб, які розробляють, впроваджують або використовують системи штучного інтелекту, відповідальності за їх належне функціонування відповідно до зазначених принципів» [14]. Таким чином, усі фундаментальні принципи Концепції 2020 року утворюють єдину систему вимог, яка має стати основою для майбутнього законодавства у сфері публічного управління.

Окрім принципів, Концепція містить конкретні завдання саме у сфері публічного управління, які деталізують напрями практичного впровадження технологій. Перш за все, передбачається «формування переліку адміністративних послуг, рішення за якими приймаються автоматично, за мінімальної участі державних службовців та/або співробітників державних та/або комунальних підприємств, установ, організацій» [14]. Цей напрямок спрямований на суттєве прискорення надання послуг і зменшення людського фактора в рутинних процедурах. Друге важливе завдання — «запровадження діалогового інтерфейсу для електронних адміністративних послуг із застосуванням технологій штучного інтелекту» [14], що дозволяє громадянам спілкуватися з державою природною мовою, підвищуючи доступність послуг для людей похилого віку та осіб з обмеженими можливостями.

Концепція також акцентує увагу на розвитку цифрової ідентифікації: «розвиток технологій штучного інтелекту для цифрової ідентифікації та верифікації осіб, у тому числі для надання державних послуг» [13]. Це особливо актуально в умовах післявоєнного відновлення, коли швидка та надійна верифікація громадян є запорукою ефективної соціальної підтримки. Далі передбачається широке застосування штучного інтелекту для аналітики та прогнозування: «застосування технологій штучного інтелекту для проведення аналізу, прогнозування та моделювання розвитку показників ефективності

системи публічного управління, окремих галузей економіки під час планування, технічного регулювання та стандартизації» [16]. Такі можливості дозволяють органам влади переходити від реактивного до проактивного управління.

Не менш важливим є зовнішньополітичний та оборонний блок: «оптимізація процесів аналізу та оцінки міжнародних інформаційних, політичних, економічних та оборонних трендів для використання таких результатів під час прийняття управлінських рішень у зовнішній та внутрішній політиці України» [15]. Крім того, Концепція спрямована на боротьбу з корупцією та неправомірним втручанням: «застосування технологій штучного інтелекту з метою виявлення випадків неправомірного втручання у діяльність електронної системи державних публічних закупівель та інших державних електронних систем» [16], а також «застосування технологій штучного інтелекту для виявлення недобросовісної практики в діяльності посадових осіб та державних службовців за різними напрямками шляхом проведення аналізу текстів управлінських рішень та інших даних, які формуються в комп'ютеризованих системах/реєстрах під час провадження такої діяльності» [17].

Доповненням до базової Концепції стали подальші документи, зокрема Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2024 р. № 320-р про Державну цільову науково-технічну програму, яке втратило чинність на підставі Постанови КМ № 24 від 14.01.2026 [16] та Розпорядження від 09 травня 2025 р. № 457-р, яке затвердило План заходів на 2025–2026 роки [17]. Біла книга з регулювання штучного інтелекту в Україні від Мінцифри також підкреслює необхідність гармонізації національного законодавства з європейським підходом [2]. Водночас науковці одностайно зазначають, що на сьогодні нормативна база носить фрагментарний і переважно рекомендаційний характер, оскільки «відсутній єдиний кодифікований нормативно-правовий акт, який би системно врегульовував питання створення, впровадження та використання систем штучного інтелекту» [12, с. 140].

Значний вплив на формування національних засад має європейський досвід. Як підкреслює Ю. І. Тюрня, правове регулювання в Україні орієнтується на європейський підхід, зокрема на майбутній Artificial Intelligence Act [20, с.

142]. У Білій книзі з регулювання штучного інтелекту в Україні Мінцифри наголошує на необхідності гармонізації національного законодавства з правом ЄС [2]. Рекомендації «Національного агентства України з питань державної служби та Міністерства цифрової трансформації у Порадах з відповідального використання штучного інтелекту публічними службовцями містять практичні механізми забезпечення прозорості та підзвітності при використанні ШІ в органах публічної влади» [14].

Таким чином, нормативно-правові засади на сьогодні характеризуються фрагментарністю, що зумовлює потребу в подальшому розвитку спеціального законодавства, яке б поєднувало ризик-орієнтований підхід ЄС з національними особливостями публічного управління.

2.2. Адміністративно-правові ризики використання штучного інтелекту в діяльності органів публічного адміністрування

Адміністративно-правові ризики використання штучного інтелекту в діяльності органів публічного адміністрування є одним із найбільш дискусійних аспектів, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність державного управління та рівень довіри громадян до владних інституцій. Наукова література одноставно вказує, що штучний інтелект, попри значний потенціал, несе в собі системні загрози, пов'язані з алгоритмічною упередженістю, відсутністю прозорості, проблемами відповідальності та захистом прав людини. Авторка зазначає, що «проблема алгоритмічної упередженості, яка може призводити до дискримінаційних наслідків у процесі прийняття управлінських рішень» [12, с. 141].

Одним із найсерйозніших адміністративно-правових ризиків є порушення принципу прозорості та підзвітності. У випадку «чорних ящиків» алгоритмів таке право реалізувати вкрай складно [6-9].

Традиційна модель, де відповідальність покладається на конкретну посадову особу, у випадку автоматизованих рішень суттєво ускладнюється, що створює правову невизначеність.

Не менш актуальною є проблема захисту персональних даних та інформаційної безпеки. О. А. Заярний аналізує проблеми забезпечення дотримання прав людини у контексті формування законодавчих засад регулювання штучного інтелекту, вказуючи на ризики автоматизованої обробки даних [6, с. 45].

Судова практика вже фіксує конкретні прояви цих ризиків. Так, Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України від 15 січня 2026 р. у справі № 240/14153/24 звертає увагу на «галюцинації» штучного інтелекту в касаційній скарзі, коли система генерувала недостовірну інформацію [23]. Аналогічно Ухвала Київського апеляційного суду від 30 липня 2025 р. у справі № 11-кп/824/1818/2025 розглядає питання використання ШІ при підготовці судового рішення, що ставить під сумнів обґрунтованість адміністративних актів [22].

В. Д. Соколів та співавтори у статті про правове регулювання використання штучного інтелекту в публічному управлінні визначають виклики цифрової епохи, серед яких «відсутність механізмів перегляду алгоритмічних рішень може призвести до порушення прав людини» [19, с. 32].

Таким чином, адміністративно-правові ризики не є гіпотетичними, а вже проявляються в практиці органів публічної влади. Їх мінімізація вимагає не лише вдосконалення законодавства, але й запровадження обов'язкових процедур аудиту, сертифікації систем ШІ та механізмів оскарження автоматизованих рішень.

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи викладене в другому розділі, можна констатувати, що адміністративно-правове регулювання використання штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади в Україні перебуває на етапі становлення. Нормативно-правові засади ґрунтуються переважно на концептуальних документах, які містять прогресивні принципи та завдання, але не створюють цілісної обов'язкової системи норм. Водночас адміністративно-правові ризики,

пов'язані з алгоритмічною непрозорістю, проблемами відповідальності, порушенням прав людини та інформаційною безпекою, вимагають негайної реакції законодавця. Викладені положення демонструють необхідність переходу від декларативних концепцій до конкретних законодавчих механізмів, що стане предметом розгляду в третьому розділі, присвяченому перспективам та напрямам вдосконалення адміністративно-правового регулювання штучного інтелекту в публічному управлінні.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Аналіз нормативно-правових засад та адміністративно-правових ризиків використання штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади, проведений у попередніх розділах, свідчить про те, що сучасне українське законодавство перебуває на етапі становлення і ще не забезпечує повноцінного комплексного регулювання цих технологій. Теоретико-правові засади, сформовані в першому розділі, та фрагментарність нормативної бази, виявлена в другому розділі, актуалізують необхідність визначення перспектив та напрямів вдосконалення адміністративно-правового регулювання штучного інтелекту в публічному управлінні.

Саме зарубіжний досвід правового регулювання використання штучного інтелекту в публічному секторі, зокрема в Європейському Союзі та Сполучених Штатах Америки, дозволяє не лише виявити ефективні моделі, але й адаптувати їх до українських реалій, з урахуванням євроінтеграційних прагнень, післявоєнного відновлення та специфіки національної системи публічного управління. У цьому розділі особлива увага приділяється порівняльному аналізу зарубіжних підходів та обґрунтуванню можливостей їх імплементації в Україні, що має стати основою для формування цілісної, сучасної та ефективної адміністративно-правової моделі регулювання штучного інтелекту.

3.1. Зарубіжний досвід правового регулювання використання штучного інтелекту в публічному секторі та можливості його імплементації в Україні

Зарубіжний досвід правового регулювання використання штучного інтелекту в публічному секторі набуває особливого значення для України, оскільки дозволяє уникнути типових помилок, оптимізувати процеси цифрової трансформації державного управління та забезпечити гармонізацію

національного законодавства з європейськими стандартами. Як зазначає А. Г. Дудко, «міжнародний досвід, зокрема прийняття Акта про штучний інтелект (AI Act) у Європейському Союзі у 2024 році, свідчить про необхідність комплексного правового підходу до впровадження ШІ у державному секторі» [5, с. 19].

Європейський Союз став першим у світі, хто запровадив комплексне, обов'язкове та ризик-орієнтоване регулювання штучного інтелекту на рівні регламенту, що безпосередньо впливає на діяльність органів публічної влади. Regulation (EU) 2024/1689 (Artificial Intelligence Act) запроваджує чітку класифікацію систем штучного інтелекту за рівнями ризику: неприйнятний ризик (заборонені практики), високий ризик (сувора регуляція), обмежений ризик (прозорість) та мінімальний ризик (загальні правила). Такий підхід, на думку з адміністративно-правової перспективи є не просто технічним регулюванням, а фундаментальним інструментом захисту прав людини в умовах цифрового адміністрування [18-22].

У Європейському Союзі штучний інтелект у публічному секторі розглядається як високоризиковий, коли він використовується для доступу до essential public services, оцінки права на соціальні виплати, розподілу ресурсів, прийняття рішень у сфері правосуддя, міграції, прикордонного контролю чи надзвичайних ситуацій. Конкретно, AI Act класифікує як «high-risk системи, що застосовуються органами влади для визначення права на пільги, послуги, медичну допомогу чи соціальний захист» [3-7].

Для таких систем запроваджено обов'язкові вимоги: створення системи управління ризиками (risk management system), забезпечення якості даних, технічної документації, автоматичного логування подій, прозорості алгоритмів та обов'язкового людського нагляду (human oversight). Особливо важливим для органів публічної влади є обов'язок проводити фундаментальну оцінку впливу на права людини (fundamental rights impact assessment – FRIA) перед впровадженням high-risk систем [8-10].

Як підкреслює Ю. І. Тюрня, «правове регулювання використання штучного інтелекту на основі європейського підходу» передбачає, що deployer (користувач, включаючи державні органи) несе відповідальність за належне застосування

системи, навіть якщо розробником є приватна компанія [22, с. 143]. Крім того, AI Act забороняє певні практики, як-от соціальний скоринг, маніпулятивні техніки чи нецільове використання біометричних даних у публічних просторах, що має пряме відношення до діяльності правоохоронних органів та органів місцевого самоврядування.

Європейський підхід вирізняється жорсткістю та системністю. Для high-risk систем у публічному секторі передбачено реєстрацію в єдиній базі даних ЄС, проведення conformity assessment (оцінка відповідності), пост-ринковий моніторинг та обов'язкове повідомлення про інциденти. Public authorities як deployers зобов'язані забезпечувати AI literacy персоналу, проводити регулярний аудит та гарантувати право особи на пояснення автоматизованого рішення (right to explanation).

Такий механізм, на думку науковців, дозволяє мінімізувати алгоритмічну упередженість та забезпечити підзвітність державних органів. У контексті публічного управління ЄС акцентує увагу на тому, що штучний інтелект не може замінити людину в прийнятті остаточного рішення, а лише допомагати в аналізі даних. Це принципово відрізняється від підходу деяких країн, де акцент робиться виключно на інноваціях без достатнього контролю.

Порівняно з європейським досвідом, підхід Сполучених Штатів Америки до регулювання штучного інтелекту в публічному секторі є більш гнучким і рекомендаційним. Центральним документом залишається Executive Order 13960 «Promoting the Use of Trustworthy Artificial Intelligence in the Federal Government» від 3 грудня 2020 року. Цей указ встановлює дев'ять ключових принципів використання штучного інтелекту в федеральних органах влади: «lawful and respectful of our Nation's values», «purposeful and performance-driven», «accurate, reliable, and effective», «safe, secure, and resilient», «understandable», «responsible and monitored», «transparent», «accountable» [27].

На відміну від ЄС, США не запроваджують обов'язкову класифікацію ризиків на законодавчому рівні, а покладаються на внутрішні політики федеральних агентств, які зобов'язані проводити оцінку ризиків, забезпечувати прозорість алгоритмів та документувати рішення. Executive Order акцентує увагу

на тому, що штучний інтелект має бути «trustworthy»: надійним, зрозумілим і підконтрольним, з чітким розподілом відповідальності між посадовими особами. Це дозволяє швидше впроваджувати інновації в державному управлінні, але, як зазначають дослідники, створює певні прогалини в захисті прав громадян порівняно з європейською моделлю.

Порівняльний аналіз досвіду ЄС та США дозволяє виділити дві основні моделі: ризик-орієнтовану (ЄС) та принцип-орієнтовану (США). Європейський підхід є більш жорстким і обов'язковим, що відповідає континентальній правовій традиції та пріоритету захисту фундаментальних прав. Американський — більш прагматичний і орієнтований на інновації, з акцентом на внутрішній контроль органів влади.

Для України, яка прагне до повноправного членства в Європейському Союзі, найбільш прийнятним є саме європейський ризик-орієнтований підхід. Як наголошує А. Ю. Нашинець-Наумова, «в умовах післявоєнного відновлення України» штучний інтелект може стати потужним інструментом оптимізації публічного управління, але лише за умови імплементації європейських стандартів [12, с. 142]. Біла книга з регулювання штучного інтелекту в Україні від Мінцифри також прямо орієнтує на гармонізацію з AI Act, пропонуючи впровадження ризик-орієнтованого регулювання з урахуванням національних особливостей [2].

Можливості імплементації зарубіжного досвіду в Україні є значними і багатогранними. По-перше, Україна може запровадити ризик-орієнтовану класифікацію систем штучного інтелекту в публічному управлінні через спеціальний закон «Про штучний інтелект» або шляхом внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства, Закону України «Про адміністративні послуги» та Закону «Про електронне урядування». Це дозволить чітко визначити high-risk системи в сферах соціального захисту, державних закупівель, ліцензування, судочинства та податкового адміністрування.

По-друге, доцільно запровадити обов'язкову fundamental rights impact assessment для органів публічної влади перед впровадженням high-risk систем, що відповідає вимогам AI Act і зміцнить захист прав громадян. По-третє,

необхідно створити національний реєстр систем штучного інтелекту в публічному секторі з обов'язковою реєстрацією high-risk систем, аналогічно ЄС.

По-четверте, важливим напрямом є посилення механізмів human oversight та права на пояснення. Як зазначає В. І. Кузава та Н. А. Литвин, в своїй праці під назвою «Штучний інтелект в публічній службі: проблеми та перспективи впровадження в Україні» зазначають, що «відповідальність за некоректну роботу штучного інтелекту станом на сьогодні в нашій державі нормативно не закріплена. Відтак, відсутність правового регулювання потребує здійснення певних дій, наприклад, виявити причинно-наслідкові зв'язки, які зумовили правопорушення в кіберпросторі, встановити момент його дії, проаналізувати обставини в кожному окремому випадку, визначити відповідальну особу, адже причинами кіберзлочинності можуть бути недоліки самої програми, що спричиняє відповідальність її розробника; некоректне використання програми, що зумовлює відповідальність користувача за такі дії; втручання третіх осіб, які пошкодили або зламали програму» [10, с. 307].

По-п'яте, з урахуванням досвіду США, Україна може запровадити внутрішні політики trustworthy AI для кожного органу публічної влади, включаючи принципи прозорості, підзвітності та регулярного аудиту. Крім того, доцільно створити регуляторну «пісочницю» (regulatory sandbox) для тестування інноваційних ШІ-систем в контрольованому середовищі, що вже передбачено в Білій книзі Мінцифри [2].

Особливого значення для післявоєнного відновлення набуває імплементація європейських норм щодо використання штучного інтелекту в плануванні, прогнозуванні та розподілі ресурсів. Нашинець-Наумова підкреслює, що «адміністративно-правові основи застосування штучного інтелекту в публічному управлінні в умовах післявоєнного відновлення України» дозволяють оптимізувати процеси відбудови, але вимагають жорсткого контролю ризиків [12, с. 140].

Тому перспективним є створення окремого адміністративно-правового режиму для ШІ в органах відновлення та розвитку територій з обов'язковим проведенням FRIA та публічним обговоренням алгоритмів.

Варто додати, що для успішної імплементації зарубіжного досвіду необхідно посилити інституційну спроможність. Слід створити спеціальний орган або наділити Національне агентство з питань державної служби повноваженнями щодо координації політики ШІ в публічному управлінні, аналогічно European AI Office. Також важливим є розвиток AI literacy серед державних службовців через обов'язкові програми навчання, як це передбачено в Порадах з відповідального використання штучного інтелекту [14]. Нарешті, з урахуванням судової практики (ухвали Верховного Суду щодо «галюцинацій» ШІ), доцільно внести зміни до законодавства про адміністративне судочинство, закріпивши правила оцінки доказів, згенерованих штучним інтелектом, та механізми оскарження автоматизованих рішень.

Таким чином, зарубіжний досвід, особливо європейський ризик-орієнтований підхід, відкриває широкі перспективи для вдосконалення адміністративно-правового регулювання штучного інтелекту в Україні. Імплементація цих напрацювань дозволить не лише мінімізувати ризики, виявлені в другому розділі, але й перетворити штучний інтелект на надійний інструмент ефективного, прозорого та правозахисного публічного управління в умовах цифрової трансформації та післявоєнного відновлення держави.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи викладене в третьому розділі, можна констатувати, що перспективи та напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання штучного інтелекту в публічному управлінні України безпосередньо пов'язані з ефективним використанням зарубіжного досвіду. Аналіз європейської моделі (AI Act) та американського підходу (Executive Order 13960) свідчить про переваги ризик-орієнтованого регулювання, яке забезпечує баланс між інноваціями та захистом прав людини.

Запропоновані напрями імплементації, від запровадження класифікації ризиків і фундаментальної оцінки впливу на права людини до створення національного реєстру та регуляторних «пісочниць», дозволяють сформулювати

сучасну, адаптивну та ефективну адміністративно-правову модель. Викладені в роботі теоретичні засади, нормативні засади, ризики та перспективи у своїй сукупності підтверджують необхідність прийняття спеціального комплексного законодавства про штучний інтелект, яке стане основою цифрової трансформації публічного управління в Україні.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження підтверджує, що використання штучного інтелекту в публічному управлінні є одним із найбільш динамічних і водночас складних напрямів сучасної адміністративно-правової науки. Актуальність теми зумовлена стрімкою цифровізацією державних процесів, необхідністю підвищення ефективності діяльності органів публічної влади та одночасним зростанням ризиків для прав і свобод людини в умовах автоматизації владних рішень. У межах курсової роботи комплексно проаналізовано теоретико-правові засади штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання, нормативно-правові механізми його впровадження, основні адміністративно-правові ризики та перспективи вдосконалення відповідного регулювання з урахуванням зарубіжного досвіду. Отримані результати дозволяють стверджувати, що штучний інтелект уже не є лише технологічним інструментом, а перетворюється на повноцінний об'єкт публічно-правових відносин, який вимагає спеціального, адаптивного та ризик-орієнтованого правового регулювання.

Теоретико-правові засади використання штучного інтелекту в публічному управлінні розкривають його як динамічну, самонавчальну технологічну систему, що генерує нові види суспільних відносин у сфері державного управління. Поняття та сутність штучного інтелекту як об'єкта адміністративно-правового регулювання характеризуються комплексністю, міждисциплінарністю та підвищеним ризиком для конституційних прав громадян. Особливості застосування цих технологій у системі публічного управління полягають у автоматизації адміністративних процедур, оптимізації управлінських рішень, прогнозуванні соціально-економічних процесів та мінімізації корупційних ризиків, особливо в умовах післявоєнного відновлення України. Водночас таке застосування вимагає чіткого дотримання принципів прозорості, підзвітності, технологічної нейтральності та захисту прав людини, що закладає фундамент для подальшого нормативного розвитку.

Нормативно-правові засади впровадження штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади на сьогодні носять переважно концептуальний та

рекомендаційний характер. Центральне місце посідає Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні та пов'язані з нею плани заходів, які встановлюють фундаментальні принципи інклюзивності, верховенства права, прозорості, безпеки та відповідальності. Однак відсутність єдиного кодифікованого нормативно-правового акта призводить до фрагментарності регулювання та створює значні адміністративно-правові ризики. Серед них найактуальнішими є алгоритмічна упередженість, відсутність прозорості «чорних ящиків», проблеми визначення відповідальності за автоматизовані рішення, порушення прав на приватність та належне адміністративне провадження. Судова практика вже фіксує реальні випадки «галюцинацій» штучного інтелекту та використання згенерованих матеріалів як доказів, що підкреслює нагальну потребу в удосконаленні законодавства.

Зарубіжний досвід, зокрема ризик-орієнтований підхід Європейського Союзу, втілений в Artificial Intelligence Act, та принцип-орієнтована модель Сполучених Штатів Америки, відкриває широкі перспективи для України. Імплементация європейських стандартів дозволить запровадити класифікацію систем штучного інтелекту за рівнями ризику, обов'язкову оцінку впливу на права людини, національний реєстр високоризикових систем та механізми людського нагляду. Для української правової системи найбільш доцільним є поєднання жорстких європейських гарантій із гнучкістю американського підходу, що дасть змогу створити спеціальний адміністративно-правовий режим для штучного інтелекту в публічному секторі. Перспективними напрямками вдосконалення є прийняття окремого закону «Про штучний інтелект», внесення змін до законодавства про адміністративні послуги та адміністративне судочинство, створення регуляторних «пісочниць» та посилення інституційної спроможності державних органів у сфері цифрового управління.

Таким чином, використання штучного інтелекту в публічному управлінні України має значний потенціал для підвищення ефективності, прозорості та якості надання державних послуг, але потребує невідкладного формування цілісної адміністративно-правової моделі регулювання. Результати дослідження свідчать, що лише за умови поєднання теоретичних напрацювань, нормативного

вдосконалення, урахування ризиків та активної імплементації передового зарубіжного досвіду штучний інтелект зможе стати надійним інструментом сучасної цифрової держави. Подальший розвиток адміністративного права в цій сфері є запорукою не тільки технологічного прогресу, але й збереження верховенства права, захисту прав людини та зміцнення довіри громадян до органів публічної влади в умовах цифрової трансформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бедратий Ю. В. Принципи правового регулювання використання штучного інтелекту в публічному управлінні. *Юридичний вісник*. 2025. № 2. С. 112–120. URL: <https://humanitarian.com.ua/index.php/juridical/article/download/115/134> (дата звернення: 30.04.2026).
2. Біла книга з регулювання штучного інтелекту в Україні: бачення Мінцифри / уклад. Г. Румянцев. Київ : Міністерство цифрової трансформації України, 2023. 30 с. URL: <https://backend.hromada.gov.ua/storage/uploads/files/research/bila-kniga-z-regulyuvannya-si-v-ukrayini-bacennya-mincifri/Регулювання%20ШІ.pdf?time=1744806741842> (дата звернення: 30.04.2026).
3. Використання штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади: адміністративно-правове регулювання. *Феміда Про*. 25.01.2026. URL: <https://femidapro.com.ua/analitika/vykorystannya-shtuchnogo-intelektu-v-diyalnosti-organiv-publichnoyi-vlady-administrativno-pravove-regulyuvannya/> (дата звернення: 30.04.2026).
4. Губанова Т. О. Використання штучного інтелекту в діяльності органів публічної влади: адміністративно-правове регулювання. *Київський юридичний вісник*. 2025. № 1. С. 45–52. URL: <https://journals.fpk.kyiv.ua/index.php/kyivlawjournal/article/download/80/74> (дата звернення: 30.04.2026).
5. Дудко А. Г. Правове регулювання штучного інтелекту в публічному управлінні: виклики, міжнародний досвід та перспективи для України. *Актуальні проблеми політики*. 2025. № 76. С. 15–22. URL: https://app.nuoua.od.ua/archive/76_2025/4.pdf (дата звернення: 30.04.2026).
6. Заярний О. А. До питання забезпечення прав людини при формуванні законодавчих засад розробки і застосування систем штучного інтелекту в Україні. *Інформація і право*. 2026. № 1 (56). С. 42–50. URL: <https://il.ippi.org.ua/article/view/357177/343459> (дата звернення: 30.04.2026).

7. Ільчишин Н. В. Роль штучного інтелекту в адміністративному судочинстві України: виклики цифрової держави. *Вісник юридичних наук Ужгородського національного університету*. 2025. № 3. С. 38–46. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/38-3.pdf> (дата звернення: 30.04.2026).

8. Костенко І. В. Штучний інтелект у системі публічного управління: інституційні виклики, управлінські трансформації та нормативно-правові орієнтири. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. № 3. С. 112–120. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/350546> (дата звернення: 30.04.2026).

9. Корнута Л. М. Штучний інтелект у публічному управлінні: перспективи впровадження, 2023. Матеріали науково-практичної конференції. Вип.. 2. С. 37–39.

10. Кузава В. І., Литвин Н. А. Штучний інтелект в публічній службі: проблеми та перспективи впровадження в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 306-308 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/69> (дата звернення: 30.04.2026).

11. Максименцева Н. О., Максименцев М. Г. Штучний інтелект у публічному управлінні: переваги цифрових технологій та загрози суверенному інформаційному простору. *Current state and problems of legal regulation of artificial intelligence in Ukraine*. 2025. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/2992> (дата звернення: 30.04.2026).

12. Нашинець-Наумова А. Ю. Адміністративно-правові основи застосування штучного інтелекту в публічному управлінні в умовах післявоєнного відновлення України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2026. № 1. С. 138–144.

13. Охотнікова О. О. Штучний інтелект у публічному управлінні: адміністративно-правові аспекти. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 78–84. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/download/639/607> (дата звернення: 30.04.2026).

14. Поради з відповідального використання штучного інтелекту публічними службовцями : рекомендації / Національне агентство України з питань державної служби, Міністерство цифрової трансформації України, Вища школа публічного управління. Київ, 2025. 45 с. URL: https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/Porady_z_vykorystannya_AI.pdf (дата звернення: 30.04.2026).

15. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 р. № 1556-р «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні» *Офіційний вісник України*. 2021. № 1. Ст. 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text> (дата звернення: 30.04.2026).

16. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 травня 2025 р. № 457-р «Про затвердження Плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025–2026 роки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/457-2025-p> (дата звернення: 30.04.2026).

17. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2024 р. № 320-р «Про схвалення Концепції Державної цільової науково-технічної програми з використання технологій штучного інтелекту в пріоритетних галузях економіки на період до 2026 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-2024-p#Text> (дата звернення: 30.04.2026).

18. Серебро М. В. Адміністративне право і адміністративний процес у контексті впровадження штучного інтелекту. *Право і суспільство*. 2025. № 3, ч. 2. С. 45–52. URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/3_2025/part_2/8.pdf (дата звернення: 30.04.2026).

19. Соколік В. Д., Пащенко Д. В., Швець С. А., Башанова Н. Є. Правове регулювання використання штучного інтелекту в публічному управлінні: виклики цифрової епохи. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2025. № 4 (329). С. 30–36. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-4-329-30-36>. URL: <https://nv-oneu.com.ua/index.php/journal/article/download/131/95> (дата звернення: 30.04.2026).

20. Тюрю Ю. І. Правове регулювання використання штучного інтелекту на основі європейського підходу. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Вип. 2. С. 141–145. DOI: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i2.360>. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/2_2022/28.pdf (дата звернення: 30.04.2026).

21. Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України від 15 січня 2026 р. у справі № 240/14153/24 (щодо «галюцинацій» ІІІ в касаційній скарзі). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 30.04.2026).

22. Ухвала Київського апеляційного суду від 30 липня 2025 р. у справі № 11-кп/824/1818/2025 (щодо використання ІІІ при підготовці судового рішення). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://precedent.ua/129699665> (дата звернення: 30.04.2026).

23. Executive Order 13960: Promoting the Use of Trustworthy Artificial Intelligence in the Federal Government (USA, 2020). URL: <https://www.federalregister.gov/documents/2020/12/08/2020-27065/promoting-the-use-of-trustworthy-artificial-intelligence-in-the-federal-government> (дата звернення: 30.04.2026).